

Stichting Kenniscentrum Reeën

KvK 58588892
E-mail beheerder@kenniscentrum-reeen.nl
www.kenniscentrum-reeen.nl
Post Prins Clauslaan 6
7251 AS te Vorden
Nederland
Tel +31 (0)575-556717
Bank NL88 RBRB 0706 6041 64

Datum: Vorden, 19 september 2022

Onderwerp: Terugblik en positioneren

Beste lezer,

Na ruim 10 jaar halen we 'het net op'. Die uitdrukking hoor je vaak in de habitat waar wij veel tijd doorbrengen, het kantoor.

Als we het net vrij letterlijk ophalen in de Nederlandse natuur, is het resultaat nogal zorgelijk. zoogdieren, vissen, vogels, insecten: Ze verdwijnen er juist.

We doen allemaal enorm ons best maar dat lijkt niet genoeg om de biodiversiteit naar wens te herstellen. De ecosystemen functioneren niet goed genoeg. Dieren vinden er te weinig voedsel, rust en dekking, er is geen gezonde verhouding tussen jonge en oude dieren en een selecte groep dieren voert er de boventoon.

Dit is het grotere plaatje van de natuur in ons land. Nederland heeft de twijfelachtige eer onderaan te bungelen in vergelijking met landen om ons heen als het gaat om de natuur in een gunstige staat te brengen en te beschermen

Dat kun je bedroeft, gelaten of zelfs beschaamd constateren maar het kan ook - zoals wij doen - een aansporing zijn om in beweging te komen voor natuurherstel. Maar doen we wel genoeg?

Laten we het net nog eens ophalen, en nu kijken naar de vangst van ruim 10 jaar Kenniscentrum Reeën. Dan zien we eerst de vernieuwende, andere manier van kijken naar en delen van kennis over natuur. Niet alleen focussen op de specifieke soort en diens leefomgeving, maar van daaruit uitzoomen naar het grotere geheel van dieren, planten, bodemtypen, water en alle dwarsverbanden en interacties daartussen.

Dat grotere geheel noemen we het ecosysteem van de landschappen. Dat ecosysteem staat onder druk door onze strakke begrenzingen van natuurgebieden en ons gebruik en beheer van het landschap. Pas als we die ecosystemen sterker en veerkrachtiger maken, staat de héle natuur op winst, dus inclusief de bedreigde soorten.

Wie met de blik van Kenniscentrum Reeën naar de landschappen kijkt, ziet scherper welke ecosystemen karakteristiek én kansrijk zijn. Met die blik leer je kijken als een dier in ons geval het ree.

Wie kijkt als een ree, patrijs of grutto ziet hoe de Nederlandse natuur kansen biedt om de beste kraamkamer en de mooist ingerichte kinderkamer te worden. Wie kijkt als een

trekvoegel of wolf, ziet hoe het ideale landschap een wegrestaurant kan zijn voor een snelle hap, of een aangename plek voor een langer verblijf, om jongen te krijgen of te overwinteren.

Die brede blik helpt om over de kokers, schotten en grenzen heen te kijken die nog veel te veel bestaan tussen mensen, organisaties en overheden. Immers, je zoom uit, kijkt naar het grotere ecosysteem, inventariseert wat waar nodig is voor gezonde toekomstbestendige ecosystemen en ondertussen inventariseer je welke mensen van welke organisaties een rol hebben in bescherming en herstel van deze ecosystemen. Die mensen breng je dan samen om te sturen op natuur. Ook die les is de opbrengst van ruim 10 jaar Kenniscentrum Reeën.

Mensen sturen dus, en daarbij komt het aan op keuzes maken. Op zich is dat niets nieuws, want keuzes maken doen we. We kiezen voor wegen, wonen, recreatie, energie en voedsel. En niet voor niets. Het maakt ons land veilig, zorgt voor zoet water, vergroot de opbrengst van het landschap. Nederlanders zijn een meester op de tekentafel voor eigen belangen, maar gumt daarbij ook steeds meer natuur en natuurlijke processen uit.

En nu merken we de gevolgen. Niet alleen staat de natuur er slecht voor en kampen we met verdroging en verlies aan kenmerkende soorten en leefomgevingen maar daardoor staat ook onze eigen gezonde leefomgeving onder druk.

Om de kentering in te zetten zijn nodig; robuuste ecosystemen met veel variatie, dwarsverbanden en interacties tussen soorten en hun leefgebieden. Dat geeft veerkracht, waarmee de natuur en wij zelf verstoringen kunnen opvangen en meer tegen een stootje kunnen.

Het mooie is: er is een bouwmarkt waar de bouwstenen voor sterke en veerkrachtige natuur volop beschikbaar zijn. En dat is de rijkdom van ons landschap en de dynamiek van de natuur zelf, met zijn overgangen van land, water, zoet, zout, zand en klei en de dynamiek door wind, neerslag en getijden. Die zullen bijdragen aan het snel bereiken van een hoge biodiversiteit.

Wij Nederlanders hebben eeuwenlang geleerd om water- en bodemsystemen naar onze hand te zetten. We kunnen die kennis gebruiken om de natuur meer haar gang te laten gaan. En om bij alles wat we doen, binnen de grenzen te blijven van wat water, bodem en mensen in een gebied aan kunnen. De functies volgen dan meer de water- en bodemsystemen zoals die van nature ontstaan. Want wie de natuur tegenwerkt, zit uiteindelijk zichzelf dwars.

Dan moet je wel dappere keuzes maken.

Daarom is een gunstige staat van natuur het uitgangspunt, al vanaf de allereerste start van het beleidsproces. Zodat we niet achteraf, na een juridische toets, de schade nog eens moeten repareren. Daar is helaas inmiddels iets te veel ervaring mee. Nee, we spannen het paard vóór de wagen.

De kosten gaan voor de baten

Als je keuzes maakt, moet je heel kritisch zijn op het economisch gebruik van de natuur. Niet alles kan overal tegelijk. Als er geen dier meer is, is een excursie teleurstellend en vraagt het herstel veel extra inspanning. Elk dier is ambassadeur voor diens leefomgeving. Dit betekent ook dat als de balans hersteld wordt, de economische mogelijkheden met de natuur enorm

toenemen. Je wist het al. Ons spreekt het ree en diens leefomstandigheden in ons cultuurlandschap erg aan.

Keuzes maken kan worstelen zijn, bijvoorbeeld met ecologische dilemma's. Wat mag je doen volgens de regels? Wat moet je doen in het belang van de natuur? Moeilijke afwegingen, zeker als er geen tijd is voor eeuwigdurend onderzoek. We moeten gewoon aan de slag. Experimenteren, lef tonen en zelfs fouten durven maken. Een trendbreuk waar ook Kenniscentrum Reeën aan bijdraagt.

Keuzes maken is ook een worsteling met elkaar. Ook dat is een les van Kenniscentrum Reeën. Als je de governance niet op orde hebt, raak je verstrikt in de kluwen van al die lagen van overheden, natuurbeheerorganisaties, waterschappen, boeren, juristen, recreanten, enzovoort, enzovoort. Terwijl we elkaar juist goed kunnen helpen. Laat los dat juk van de organisatie. Organiseer je voor het doel is ons motto.

Dame, heer,

Het net is opgehaald. De inzichten van de afgelopen 10 jaar zijn waardevol – die willen we niet overboord gooien. Maar juist meenemen in alle activiteiten die werken aan natuurverbetering in het landelijk gebied. Het ecosysteem van ons landschap is immers grenzeloos.

Ik weet zeker dat ook jij daar je voordeel mee kan doen!

H.S. (Herzo) van der Wal

Voorzitter
Kenniscentrum Reeën